СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XL. Ч. 91. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 19 квітня 1982. — VOL. XL. No. 91. Jersey City, N. J., Tuesday, April 19, 1932. THREE CENTS.

ЗАДУМУЮТЬ НОВУ ЕКСПЕДИЦІЮ ДО ПОЛУДНЕВОГО БІГУНА

НЮ ЙОРК. — Американське Ґеоґрафічне Товариство проголосило, що у вересні 1933 року вибереться до полудневого бігуна наукова експедиція для дальших розслідів Антарктиди. Експедиція повернеться в травні 1934 р.

Росліджуватимуть терен при помочі літаків. Плянують між іншим облетіти за одним летом невислиджений досі простір, довгий 2,900 миль.

Провід експедиції буде знаходитися в руках Линколна Елсворта, ветерана подвійної експедиції до північного бігуна. Пільотом буде Берн Балчен, котрий кермував літаком підчас перелету Бирда через Атлянтійський океан і котрий теж відбув з Бирдом подорож до полудневого бігуна.

РУЗВЕЛТ ОГІРЧЕНИЙ НА СМИТА.

ОЛБАНІ. — Ґовернор Рузвелт дуже огірчений промовою Ал Смита, яку він виголосив у Вашинґтоні на „Джеферсон Дей" і в якій виступив проти демагогії. Бо тепер ясно, що Смит, говорячи про демагогію, мав тільки на думці Рузвелта. Ґовернор назвав поведення Смита невідповідним, а приятелі обидвох не криються тепер з тим, що між Рузвелтом і Смитом запала велика прірва.

Смит готується до дальшої розправи з Рузвелтом. Нового атаку треба надіятися підчас наступної промови Смита, яку він виголосить у Бостоні.

ВОКЕР ВЗИВАЄ ДО ДЕМОНСТРАЦІЇ ЗА ПИВО.

НЮ ЙОРК. — Мейор Вокер віднесеться радіом до населення, щоби день 14 травня став днем національних демонстрацій за поворот пива. Він каже, що такі демонстрації є далеко кращим середником ніж резолюції, петиції й делеґації до Вашинґтону. Бо як сентимент загалу буде за знесення прогибіції, то й конґресмени інакше поставляться до цеї справи. Вокер підчеркує теж і те, що демонстрації мають на ціли довести до оподаткования пива. Він певний, що в Ню Йорку задемонструють проти прогибіції яких 1,000,000 людей.

ТОВПА НАПАЛА НА КАПІТОЛЬ.

САН ХУАН (Порто Ріко). — В капітолю прийшло до бійки зприводу прапора. Не хочуть приняти прапора з одною зіркою. Наслідком бійки було багато тяжко ранених і один убитий.

МЕНШЕ НЕЩАСЛИВИХ ВИПАДКІВ У ПРОМИСЛІ.

НЮ ЙОРК. — Міс Френсіс Перкінс, промислова комішенерка, подає, що на протязі березня померло від нещасливих випадків у промислі в нюйорськім стейті 97 осіб, а це є значне поменшення в порівнанню з минулими роками.

ПОХОВАЛИ МАЙНЕРА ЯК МУЧЕНИКА.

КЕДИЗ (Огайо). — Поховано майнера Вилієма Кімбела, літ 55, убитого підчас боротьби майнерів з шерифами і військом. В похороні взяли участь коло 10,000 страйкуючих майнерів. В похоронних промовах названо Кімбела мучеником, котрий згинув за робітничу справу. Похорон, на якім держали лад робітники, відбувся в найбільшім порядку. Військо стерегло майни.

ВЗИВАЄ ДО УЧАСТИ В ПОЛІТИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Ал Смит взивав молодь і старших до якнайактивнішої участи в політиці. Він казав, що коли при правиборах не вибирається добрих кандидатів, то й вибір не може бути добрий. Промовляючи до жидівської молоді, казав Смит, що Злучені Держави є великою корпорацією, а горожани шеровцями. А як деінде, так і тут шеровці мусять дбати, щоби до проводу в корпорації вибирати найліпших людей.

КУПЦІ ЗА ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Переведено голосування в справі прогибіції між членами „Мерчентс Асосіейшен". Стверджено, що 2,372 членів заявилися за знесення прогибіції, або її змодифікування. Прогибіцію обстоювали далі тільки 40 членів. Організація та обєднує самих визначних бизнесменів Америки.

АМЕРИКА „ЗАМЯГКА", КАЖЕ СІТРОЕН.

НЮ ЙОРК. — Андре Сітроен, французький автомобілевий магнат, казав у радіовій промові, що Америка не є підготована поборювати такі трудноці, які тепер на неї спали. Европа, особливо Франція, говорив Сітроен, вже від віків бореться з великими економічними крізами, революціями і ріжними політичними системами і вже набрала вправи, як боротися з лихом.

БОЖЕВОЛІЮТЬ, АЛЕ НЕ ЧЕРЕЗ ДЕПРЕСІЮ.

НЮ ЙОРК.—„Нешенел Коміті фор Ментал Гайджін" доказує статистичними даними, що божевілля зростає, але не наслідком важких економічних обставин. Зростає теж число самогубств.

УБИЛИ АМЕРИКАНКУ-МІСІОНАРКУ.

У Варшаві вбито Американку, місіонарку панну Мот. Її знайшли в місійному помешканню з перерізаним горлом. Поліція арештувала девять осіб, підозрілих в убивстві з метою ограблення.

ЗА 20 ЛІТ УБИВ 7 ЖІНОК.

З Ляйбц (Австрія) повідомляють, що слідство поліції виявило, що арештований там за грабіжницькі вбивства Франц Ляйтґеб за 20 останніх літ убив 7 жінок, між іншими свою рідну бабку. Ляйтґеб признався до цих злочинів. При цьому заявляє, що все це він робив під впливом полового збочення. Поліція догадується, що всі злочини були грабіжницького характеру.

ПРОДАВ СОБАКУ И ТАК ЗАПЛАТИВ ПОДАТОК.

В одному селі біля Познаня господар, щоби заплатити податок, хотів продати трохи скота. За теля хотів 40 зл., дістав... 9 зол. Свині не хотів купець купити. Але зате просив, щоб йому господар продав за 11 зол. собаку. Цей і продав.

ФАРАОН ТУТЕНКГАМЕН ГРАБІЖНИКОМ.

Провідник анґлійської археольоґічної експедиції в Єгипті, д-р Пендельбери, по переведенню успішних дослідів у Тель-Амарна, на підставі матеріялів, які знайшов у королівських гробах, твердить, що фараон Тутенкгамен був грабіжником і вломником. Засівши на троні, зараз же приказав розбити могилу свого тестя Смен-Ка-Ра і привласнив собі всі дорогоцінности, що там були. Приказав стерти імя тестя зі всіх памятників і будинків, а всі скарби казав перенести до своєї могили, яку йому вибудували в Долині Королів.

ЗАХОВАНІ СКАРБИ МОРСЬКИХ РОБИШАК.

Колись, у шістнацятому, сімнацятому, а то й у початках вісімнацятого віку морські розбишаки-пірати, що кружляли на морях біля південної й середущої Америки й граблячи скарби переїжджаючих кораблів, перед погонею еспанських военних кораблів чи анґлійських заховували ці скарби в неприступних прибережних скелях та інших місцях. Останніми часами по відшуки цих скарбів вибрались експедиції з Анґлії на Кокосові острови, Тихий океан, на захід від півострова Адзуеро, Панама. Експедиції не знаходили нічого. Аж отсе бідний рибалка з островів Багамас, тягнучи волок, при березі на скелі побачив якісь знаки. Став розкопувати й знайшов, на втіху, пять штаб золота. Тепер, по закону, він мусить дати дві третини урядови Анґлії, а тільки одна третя лишиться йому. Він не хоче віддати. Його покищо арештували.

НОВА ЩІТКА ДО ЗАМІТАННЯ.

Винайшли нову щітку, що втягає пил без уживання електрики. Цю щітку зробили на підставі знаного фізичного права, що кавчук, який потремо сукном, наелектризовується й тоді притягає кусники паперу й інші дрібонькі речі. А зубці цієї щітки є саме з кавчука. Отож, чищачи дивани, вона втягає у себе пил.

НАЗВАВ ЛЕЙБОРИТСЬКИХ ПОСЛІВ РОСІЙСЬКИМИ АҐЕНТАМИ.

Коли підчас дебати в домініяльному парляменті над так зв. „бленк чек" (повновласть для уряду довільно рішати в справі допомоги безробітним) лейборитські посли накинулися на премієра Беннета, що він хоче 'бути диктатором і заявили, що навіть у Росії є більша свобода для горожан ніж у Канаді за теперішнього урядування Беннета, консервативний посол Николсон заявив: „Росія є на военній стопі з Канадою. Російські аґенти є в кождій місцевости в цілій країні від Атлянтійського до Тихого океану. Я не певний, чи і в цих парляментарних будинках нема тих аґентів." Він сказав, що як два посли (лейборитські) признають, що Росія є кращою державою від Канади, то вони повинні забратися туди.

БИЗНЕС ІЗ БОЖКАМИ.

Анґлійський журнал у Ґлезґов, Анґлія, „Ді Меседж оф Викторі", що є орґаном метрополітанської місії, подає:

„Епископ Занзибару запротестував, що Бірмінґем (місто в Анґлії) перешкаджає місіонарській роботі між тамошніми жильцями, бо виробляє й продає ідоли для поганських релігійних цілей. Панове з Бірмінґем, — каже епископ, виробляють річно 60 тисяч статуй божків і висилають їх до Африки та Індії. Багато литих і деревляних ідолів їхнього виробу знаходиться в святині в Новій Ґвінеї, яких у початках уживано за марку одної горівчаної фірмо. Знов недавно почали вони висилати до Сіяму статуї божків, які є там у великій пошані й, по повірю тамошніх мешканців, хоронять перед автомобілевими катастрофами.

ЗНАМЕННИЙ РЕФЕРАТ МІЛЮКОВА.

Бувший російський міністер закордонних справ, Мілюков, який стоїть на чолі демократичного відломи російських еміґрантів, виголосив недавно в Парижі реферат, присвячений подіям на Далекому Сході. Мілюков сподівається, що совіти є всилі оборонити загрожені російські інтереси на Далекому Сході. Він осудив становище правих еміґраційних груп, які числять на упадок совітів, якщо ці програють війну з Японцями. Він осудив теж заходи еміґрантів у справі формування військової виправи проти СССР.

Реферат цей дуже знаменний. Він ясно вказує, що Москалі, як білі так і червоні, не ріжняться межи собою, якщо річ у цілости „єдіной неделімой Матушкі Рассеї".

ЗВИРОДНІЛА 17-ЛІТНЯ МАТИ ВИКИНУЛА В ЛІС СВОЮ ДИТИНУ.

В лісі біля села Довге Поле, судобицької волости, повіт Дубно, знайдено трупа замерзлої дитини у віці біля 4 тижнів. Виявилося, що новонародок підкинула в лісі сама мати і то неабияка, а 17-літня Емілія Ціхонська з села Кирилівки. Дитина була нешлюбна, як і сама Емілія. У слідстві на запит, чому спричинила смерть дитини, вона заявила, що зробила це по намові матери, Аделі Ціхонської, бо дитина, мовляв, їй перешкаджала. Обидві Ціхонські арештовано.

ПОЛІЦІЯ СКОНФІСКУВАЛА ПЕТИЦІЇ.

Протестаційна акція проти урядових законопроєктів знайшла в Городенщині живий відрух. За кілька днів зложено на руки д-ра Романа Комаринського 57 підписаних збірних петицій. В деяких місцевостях, як напр. у Хмелевій, Серафинцях і Ясеневі, поліція ці петиції сконфіскувала. Назагал населення живо відгукнулося на зазив підписувати петиції й, не зважаючи на дуже утруднену під цю пору комунікацію, особисто доручувало протести навіть з найдальших закутин повіту. Дня 25-го лютого явилася в канцелярії д-ра Комаринського поліція й зажадала видачі петицій. Нічого не помогли пояснювання, що 107 арт. польської конституції дозволяє всім громадянам вносити такі петиції. Отже новий староста зачинає своє урядування від того, що забороняє громадянам української народности домагатися знесення плянованих обмежень, які уводять законопроєкт, що є наскрізь суперечний зі зобовязаннями польської держави супроти українського народу.

ПОЖЕЖА І ПЕРЕПОЛОХ У КІНІ.

В звуковому кіні „Рояль" у болгарському містечку Рущук вибухла пожежа в кабіні оператора. Почали горіти фільми й огонь швидко перекинувся на салю. Між глядачами, серед яких було багато дітей, повстала страшна паніка. Скакали вони з ґалерії на долівку і тиснулися до дверей. В тому натовпі 15 осіб, в більшости дітей, були ранені.

Між матерями, що біля кіна ждали на своїх дітей, зчинився великий крик і всі вони хотіли втиснутися до кінової салі, щоб ратувати свої діти. А це ще збільшувало паніку.

Директора кінотеатру й обох операторів, які з хвилею пожежі втікли з кабіни, арештовано. Деякі попарені й ранені борються зі смертю.

АНТИСЕМІТИЗМ СЕРЕД КОМУНІСТІВ У НІМЕЧЧИНІ.

(УП) В жидівських кругах у Німеччині викликала велике занепокоєння тактика берлінських комуністів, що в своїй передвиборчій кампанії за Тельмана пішли слідами Гітлера, себто звернули своє вістря проти Жидів. Рівнож деякі визначні німецькі комуністи заявляють, що в Центральнім Комітеті німецької комуністичної партії нема ані одного Жида, хоч це не відповідає дійсности. Також і комуністичний сальоновий орган „Ді Вельт ам Абенд" заявив, що в його редакції вже від довшого часу нема ані одного Жида. В жидівських частинах Берліна розповсюднюються тепер гасла чистого антисемітизму й то самими комуністами. Як на це зареаґують Жиди, ще не знати. Занепокоєння на всякий випадок є.

ПРОЄКТ НОВОГО ТУНЕЛЮ.

В Італії проф. Кріно подав урядови проєкт будови підводного тунелю, який получить Сицилію з континентом. Будова тунелю коштувала би 400 міліонів лірів. Іще недавно думали про будову підводного тунелю між Францією й Анґлією. Потім — про такий тунель під Ґібральтаром. Усе скінчилось на... думанню. Либонь і з цим проєктом краще не буде.

НАПРУЖЕННЯ НА МАНДЖУРСЬКО-СИБІРСЬКОМУ ФРОНТІ ЗРОСТАЄ

МУКДЕН (Манджурія). — Японське командування занепокоєне тим, що Росія подвоїла свої війська в Сибірі, а спеціяльно на манджурському кордоні. По обчисленню Японців большевики тепер мають в усурійському краю не менше як девять дивізій червоної армії, або 70,000 вояків. Японці в північній Манджурії мають лише яких дві дивізії, а всього в Манджурії та в Кореї не більше пять дивізій, розкинених на великих просторах.

Становище Японців в Манджурії ускладнюється ще тим, що там усе більше шириться анархія та повстання. Крім того в Манджурії працюють дуже інтензивно комуністичні аґенти, а китайські „ґенерали", що виступають проти уряду Манджурії та проти Японців, одержують всебічну підтримку від Росії.

КИТАЙСЬКІ ҐЕНЕРАЛИ СПИРАЮТЬСЯ НА РОСІЙСЬКЕ ЗАПІЛЛЯ.

ТОКІО (Японія). — Ґенерал Ма Чен Шен, котрий був міністром війни в уряді Манджурії, після того як довго боровся проти Японців та сепаратистів, знову перейшов до опозиції. Він розташувався на кордоні проти російського міста Благовіщенськ. Ма одержує від большевиків матеріяльну підтримку й орґанізує боротьбу проти манджурського уряду та Японії.

Другий ґенерал, Ванґ Фу Лін, отаборився на стації Поґранічная у Владивостоцькому районі і також при підтримці російських большевиків орґанізує свою армію. Взагалі вся пригранична смуга Манджурії на кордоні з Сибіром знаходиться в руках ріжних китайських бунтарських банд та "ґенералів", що виступають проти центрального манджурського уряду.

Японське командування в Манджурії старається не посилати туди своїх військ, щоби не викликати конфлікту з Росією. Але годі сказати, чи довго можна буде стримуватися від посилки туди військ. Звертає на себе увагу те, що останніми часами тон большевицької московської преси став войовничим і погрожуючим у сторону Японців. Назагал думають, що до военного конфлікту між Японією та Росією не дійде, якщо Росія не пішле своїх військ у Манджурію.

БІЛОҐВАРДІЙЦІ НАПАЛИ НА РАДЯНСЬКОГО УРЯДНИКА.

МОСКВА (СССР). — Радянська телеґрафічна аґенція подає з Пекіна, що в Харбіні банда білоґвардійців-Росіян напали на канцелярію управи Східно-Китайської залізниці. Білоґвардійці розгромили кабінет радянського управителя залізниці, Кузнєцова. Його самого пізніше напали білоґвардійці на вулиці. Кузнєцов ледви вратувався від них утечею на автомобілі.

Китайська поліція й японські патрулі на всі напади російських білоґвардійців не звертали ніякої уваги й не перешкаджали напасникам.

БОЛЬШЕВИКИ ЩЕ БІЛЬЩЕ ЗАТИСКАЮТЬ РОБІТНИКІВ.

МОСКВА (СССР). — Большевицька преса та ріжні керуючі орґанізації звертають увагу на те, що майже всі фабрики й заводи, а також транспорт не виконують свого завдання, як пляновано пятиліткою. В деяких галузях індустрії та промисловости зменшення продукції проти плянів доходить до 50%.

Преса вказує, що виною цього є лиха дисципліна серед робітництва. Тому преса та комуністичні орґанізації кличуть уряд до встановлення на фабриках, заводах і в інших підприємствах радянського союза персональне керування фахівців, а також впровадження найсуворішої дисципліни серед робітників, разом з прикріпленням їх до певних фабрик та заводів.

ЧИСЛЕННІ ЖЕРТВИ ЗЕМЛЕТРУСУ В КИТАЮ.

ГАНКОВ (Китай). — В долині ріки Янґце наступив землетрус, який зруйнував кілька китайських міст та сіл. Десятки тисяч людей лишилися без даху над головами та терплять голод і хворіють на ріжні заразливі недуги.

Цей самий район ще не пережив остаточно страхіття комуністичного панування там та нищення людського добробуту. Уряд старається орґанізувати допомогу пошкодованому населенню.

ДЕ ВАЛЄРА МАЄ КЛОПОТИ З ШІНФЕЙНЕРАМИ.

ДУБЛІН (Ірляндія). — Те, що президент Ірляндії, Де Валера, відмовляється зі своїм урядом та парляментом присягати на вірність анґлійському королеви, ще не задовольняє крайних елементів шінфейнерської партії. Вони домагаються проголошення Ірляндії цілковито незалежною републикою, а також обєднання південної Ірляндії з північною та встановлення одного парляменту.

Провідники ірляндського робітництва не рішаються піддержувати такі радикальні домагання шінфейнерів, а тому треба сподіватися розколу в парляменті більшости, на яку спирається уряд Де Валери.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РЕАЛЬНА ПОЛІТИКА І РЕАЛЬНА РОБОТА

На землях Західньої України відбулися недавно політичні, просвітні й економічні зізди. Представники з центра й повітів радили над тим, що робити поневоленому Польщею нашому народови. Шукали виходу з важкої економічної ситуації наші економічні інституції, шукала його „Просвіта", а політичні партії, як от УНДО, теж шукали нових метод „реальної" тактики супроти Польщі.

На нашу думку, оте вічне шукання „реальних" шляхів не доводить до нічого путнього. Бо реальний шлях означає дійсне скріплення нашого народу, а шукання нових метод накладування з Польщею — не є ніякою реальною роботою. Всі ми є того переконання, що Польща йде на наше знищення. Тому, коли вона і зважиться на якийсь крок, котрий виглядатиме на концесію в нашу користь, то ця концесія буде окуплена цілком певно великими національними втратами з іншого боку. Бо Польща теж хоче вести, і дійсно введе, реальну політику і не поступиться в нічім, що скріпило би наше становище, а її ослабилоб. Принаймні тепер ті справи так виглядають.

Тому нашим провідникам треба собі вже раз ясно здати справу з того, що дійсною реальною політикою є те, що ми власними силами творимо й здобуваємо. Доперва та реальна праця створить реальну політику, яка буде оперта на реальній силі. І ось з того боку треба вважати відрадним явищем оті всі поклики з краю, з якими звертаються наші браття з наших сіл, міст і повітів, і просять нас допомогти їм вести реальну роботу, себто вдержати свої кооперативи, побудувати Народні Доми чи мати свої власні українські школи. Коли нам пишуть з Лемківщини, що там заложено понад 30 кооператив та кільканацять читалень „Просвіти", які по деяких селах дуже гарно розвиваються, то це є зразок правдивої української „реальної політики". Бо життя і сили народу не вирішать резолюції, дискусії по каварнях, чи конференції з польськими воєводами, а наша ініціятива в творчій роботі. Життя не може стояти на місці. Воно мусить розвиватись. Умовини праці під окупантами є дуже важкі, але зате, хоч вороги нас тиснуть і нищать, ми сильніші, ніж колинебудь. Бо у краю і поза рідним краєм ми маємо далеко більше творчих сил, ніж мали колинебудь передше. Розвинути ті сили і заставити їх творити — значить, вести „реальну політику", з якої вислідів усі будемо задоволені.

ПЛЯН НАДДУНАЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ, ПОЛЬЩА ТА РОСІЯ

Сучасна світова господарська кріза найтяжче вдарила по малих державах, що повстали після світової війни на місці бувшої Австро-Угорщини. Коли спустити з ока національну ворожнечу, яка роздирала стару австро-угорську монархію, то з погляду господарського ця держава мала певні свої вигоди для всіх народів, що знаходилися в її межах. В Австро-Угорщині були країни суто хліборобські, як наприклад Угорщина, Галичина, але також дуже високо розвинені промислові землі, як Чехія, Австрія. Індустрія Австро-Угорщини мала широкий ринок для себе в країнах хліборобських, а рільничі продукти мали добрий збут в областях індустріяльних. Кінець світової війни зруйнував цю австро-угорську господарську систему. На місці великої наддунайської монархії повстала ціла низка малих держав: Австрія, Чехословаччина, Югославія, Угорщина. Частини австро-угорської держави перейшли під володіння Румунії, Італії та Польщі. Вийшло так, що **майже три четвертини всієї промисловости старої Австро-Угорщини опинилися на землі нової чехословацької републики. Бориславську нафту в Галичині забрала Польща, порти над Адрійським морем забрали Італія та Югославія.** Промислові країни шукали ринків для своїх товарів в країнах хліборобських, що належали раніше до Австро-Угорщини. Але кожна з нових держав намагалася розвинути в себе свою власну індустрію, щоб не бути залежною від сусідів і мати „самовистарчальність". З другого боку, країни промислові, теж для самовистарчальности, взялися розвивати в себе хліборобство. Наслідком цієї політики торговля поміж землями колишньої Австро-Угорщини значно підупала. **Через політичну ворожнечу, в Польщі, особливо в Західній Галичині, чеських товарів не купують. Те саме в Угорщині, а Чехи не хочуть купувати угорської пшениці й віддають перевагу хліборобським виробам своїх політичних союзників — Румунії та Югославії.**

Світова кріза загострила ще дужче ці ненормальні відносини. Навіть така багата держава, як Чехословаччина, мусить позичати великі міліони в Парижі для вирівнання свого буджету.

Німеччина перша спробувала була збільшити ринки для своєї продукції через прилучення Австрії. Але цей проєкт був відкинений державами Антанти року 1931. Замісць Німеччини з новим пляном господарського обєднання центральної Европи виступила Франція. Франція хоче зміцнити господарську співпрацю між наддунайськими державами, допомогти їм перебороти теперішню крізу, а тим самим взяти під свій вплив майже всю територію старої Австро-Угорщини. Франція всіма силами старається втягти в цю федерацію також другу німецьку державу — Австрію; французькі банки обіцюють великі кредити всім тим державам, що згодяться пристати до дунайської федерації. **Головне завдання цієї федерації — утворити великий ринок з 60 міліонами людности для вільнішого обміну продукції наддунайських держав.**

Майже всі політичні провідники наддунайських держав та господарські чинники поставилися до проєкту господарської співпраці прихильно. Та й не диво: наприклад Угорщина не має куди подіти свою пшеницю, а чеська промисловість задихається на свойому вузькому ринку. Зменшення або й знесення митних податків на кордонах цих держав вирівнялоб ціни й сприялоб розвиткови торговлі.

Найтяжче погодитися на цю господарську федерацію маленькій Австрії. Мрія Австрійців — прилучитися до своїх братів у Німеччині. Але плян наддунайської федерації виключає прилучення до неї будьякої великої сусідньої держави — Італії або Німеччини. Зокрема в Німеччині ставляться до цього французького проєкту критично і навіть вороже.

Відомож, що плян „Середньої Европи" належить Німцям. Німецькі політики в час світової війни мали ціль — взяти під вплив цілу Австро-Угорщину й Балкан, щоб мати безпосередній звязок з Туреччиною та загрожувати панування Британії в Індії. Для втихомирення невдоволеної Німеччини було скликано спеціяльну конференцію з представників Франції, Італії, Англії та Німеччини в Лондоні на 7. квітня, яка скінчилася невдачею.

Плян зближення наддунайських держав — Австрії, Югославії, Румунії, Чехословаччини та Угорщини викликав значні спори в світовій пресі. Говориться про те, що цей плян господарської співпраці мусить привести також і до політичного союза між цими державами й що над цим союзом візьме провід Франція. Дехто навіть уважає, що господарська федерація цих держав буде кінцем їх політичної самостійности.

Комуністи на вістку про плян господарської федерації зчинили великий галас, що, мовляв, це Франція готує нову інтервенцію проти совітського Союза. Зрозуміло, чому большевики так бояться поліпшення господарських і політичних відносин у середній Европі. Адже ж **вони вважають, що хаос і безладдя є найліпший ґрунт для зросту большевицької партії.**

Польські політичні круги ставляться до нового французького пляну неоднаково.

Польща має підстави побоюватися, що вразі здійснення господарської федерації наддунайських держав **польська промисловість втратить цілком румунський ринок, який тоді підпаде під чеський вплив.** Але Польща не сміє протестувати проти волі Франції.

Пляновану наддунайську федерацію не можна вважати обмеженням самостійности цих держав. Вже 1930 року склали між собою господарський союз північні европейські держави: Швеція, Норвеґія, Голяндія та Бельґія. Але всі вони зостаються незалежними державами, як були й раніше.

Не так давно в українській краєвій пресі була пущена з Парижу одна політична „качка": ніби твориться великий політичний союз з участю Греції, Туреччини, Німеччини, Угорщини, Італії, Румунії, Болгарії та большевицької Росії. Цей новий „союз" мав би задавити Францію та Польщу. Очевидно, ці „певні відомости" були виссані з пальця. Зате фактом лишається, що найбагатша европейська держава — Франція примушує своєю фінансовою силою до порозуміння наддунайські малі держави.

С. Н.

„МІСІОНАРІ"

ХТО ШИРИТЬ СЕКТАНСТВО?

(Сконфіскована стаття з львівського часопису „Новий Час").

У вчорашній краєвій хроніці прочитали читачі вістку зі Станиславова про панахиду по бл. п. О. Басарабовій. В станиславівській церкві зібралося громадянство, щоби помолитись за Покійницю. Не прийшов на панахиду **ніодин священик.** Їм станиславівський епископ заборонив брати участь у панахиді. Люди помолилися, відспівали „Вічну память" і розійшлися.

Чи на тому скінчилось? О, ні! Огірчення ніколи не минає без наслідків. Як реакція на того роду поступовання наступило рішення ґрупи огірчених: на другий рік панахиду відправляти в протестантській церкві...

Перед нами лист з Яремча, станиславівської епархії. Гр.-кат. священик поставився до загальної різдвяної збірки на „Рідну Школу" ворожо. Громадяни перевели збірку на „Рідну Школу" без помочі церкви і священика. Зібрали 180 зол. — подвійну суму в порівнанні з минулим роком.

А вже в наступну неділю приїхали евангелицькі висланники і, використовуючи становище представника гр.-кат. церкви, почали орґанізувати свою ячейку. І тут огірчення стало батьком евангелицьких симпатій.

Станиславівська епархія є найживішим тереном діяльности всяких сект. Шукаєте причин, бо нічого без причин не діється. Шукаєте причин, бо вас занепокоює релігійне розбиття не тільки зі становища релігійного, але й національного. Та чи треба аж шукати причин? Чи два вище наведені факти не дають вам відповіди аж надто яскравої — **чому в станиславівській епархії мають поле до попису секти?!**

Мають і будуть мати, якщо керманичі гр.-кат. церкви станиславівської епархії йтимуть у розріз з національними почуваннями вірних. Твердимо це — не щоби пропаґувати сектанство, але щоб усунути причини, на яких воно, немов на дріжджу, розвивається. Бо сектанство це хочаб тільки з національного погляду шкідливе і для одноцілости нації небезпечне. Але не усунете його загрози, не усуваючи причин, які його викликують.

• В історичному періоді, в якому жиємо, **нема анаціональних церков. Є церкви тільки національні** в тому розумінні, що священство від найнижчого до найвищого **ідентифікує** себе з нацією, серед якої працює, звязує себе нерозривно з її болями і радощами, пропаґує мир, але й війну благословляє!

Є анаціональні церкви, але тільки серед дикунів. Серед них проповідують місіонарі правдиву релігію. Але навіть у відношенню до дикунів енцикліка папи наказує підбирати місіонарів зпосеред туземців, бо вони, і тільки вони, розуміють і зрозуміють болі своїх народів.

У нас туземці. Але туземці, які перестають розуміти націю; туземці, які заказують правити панахиду, бо це... нельояльний крок. Чи в розумінню нації, серед якої вони працюють? О, ні! Для них нація — пустий звук, бо вона безсильна. Вони ставляться в ролю місіонарів...

Але з таким підходом до справи, більш як траґічним, далеко не заїдуть ні вони, ні україніська нація. **Українській нації місіонарів не треба, бо зі стану дикунства вона вже виросла.** Українська нація потребує священства, яке у тяжкий час ішло би з нею, а не їй протиставилось би. **Тут треба основної зміни.** І, думаємо, куди важнішим є скликувати конференції в тій справі, ніж ті, яких свідками є станиславівська палата під смереками.

Д. Паліїв.

Кождий сотик, кождий даток
Нашій „Рідній Школі" в дар
Це майбутнього завдаток,
Це на ворога удар.
Рідна Школа — наша зброя,
Рідна Школа — це наш щит,
В Рідній Школі — міць героя,
Що неволю повалить.

В. Яргорин.

ВІДВОЙОВАНЕ МІСТО

(Історичне оповідання).

(23)

— Мабуть хтось підвівся — подумав. — Хто би то міг бути? Як Татарка, то вже нема найменшої надії. Як би я тепер був у середині, то міг би вхопити її за горло і задушити. Колиж би я щойно тепер схотів увійти, щоби зробити так, то вона наробила би крику, ще заки я до неї приступив би. Ждати тут, надіючися, що вона ще раз всне, також безвиглядне, бо зараз буде день. А може Марта підвелася, чуючи, що хтось поре стіну? Як то вона, то повинна би відгукнутися.

Сава дуже добре скреготав, як мала степова сова. Марта знала ту його штуку, бо він в Слушкові у Друченка дуже часто підробляв голоси ріжних звірят. Ті сови були в степу дуже численні. Їх чути було і тут в улусі. Сава відвернувся, заскреготав тихцем і приклав ухо до шпари в шкірі шатра. Коли не чув нічого, наче би в шатрі не було живої душі, погадав:

— Погано! Марта мабуть таки вснула. Треба шкіру розпороти до решти і...

Сава здрігнувся, бо хтось поклав руку на його рамя. Не сумнівався, що то якийсь Татарин спіймав його на тій злочинній роботі. Озирнувся, а то... Марта!

В шатрі Мата лежала саме під тою діркою, сід якої Сава зачав озтинати шкіру. Хоч як се тихо було, то вона вчула, бо се було зараз над її головою. Вона підвелася і побачила, що вузка діра щораз довша. Також побачила кінчик ножа. Вона зараз вгадала, що то котрийсь з її приятелів прийшов і вирізує в стіні діру, щоби тою дірою викрасти її. Її очи привикли до нічної пітьми і бодай бачили, як Татарки лежать в шатрі. Окинувши шатро оксм бачила, що всі сплять і що стара Татарка під виходом лежить так, що дуже легко мож було переступити, не доторкнувшися її. Марта погадала:

— Як той мій приятель буде вирізувати діру таку велику, щоби нею я могла пропхатися, то се не буде так скоро і без шелесту таки не обійдеться. Буде ліпше, як я вийду дверми.

Встала так тихо і Татарку переступила так зручно, що ся не збудилась. Лиш троха відхилила занавісу, виховзлася з шатра і дальшу роботу Сави зробила зайвою.

Сава вхопив дівчину за руку і притягнувши троха до землі, щоби схилилася, вхопив у другу руку її сідло і потягнув за собою. Як хильцем сам прийшов сюди, так хильцем відійшов з нею. Обоє підійшли до Сидора, котрий вже дожидав їх з окульбаченими кіньми.

— Марта! — промовив Сидір. — Ми таки спасли тебе.

— Ще далеко до того, — перебив старий чабан, трівожно озираючися в сторону улуса. — Бачу лиш два коні. Деж третий?

— Я не годен був спіймати третого — відповів Сидір. — Такі полохливі, що годі підійти до них. Я боявся, що їх пирхання розбудить і стягне на нас Татар. Марту возьму на мого коня. Сідаймо!

— Щоби Татари переймили нас, ще заки мине одна година! — Сава бурмотів під носом.

Не кажучи більше ні слова, Сава скоро стягнув кульбаку зі свого коня. Кинув її на землю і на коня заклав сідло Марти.

— Се нащо так? — спитав Сидір.

Сава не відповів йому, тільки звернувся до дівчини:

— Марто, сідай!

— Якжеж то буде? — знов спитав Сидір. — Може ти сядеш за нею? Мій кінь дужчий від твого і скорше видержить подвійний тягар.

— Сідайтеж обоє, коли маєте коні! — зашипів Сава крізь зуби. — Кожда секунда відволоки грозить нам всім загибілю. Втікайте відси! Знайду вас при семигорбах. Знаєш де се?

— То там, де Яружене урочище? — спитав Сидір.

— Там. Кажу, втікайте!

Сидір вхопив дівчину як малу дитину і посадив на свого коня. І Сидір вже сидів на коні. Сава чудно якось цмокнув язиком до піднебіння. Се був для його коня знак до повного чвалу. Ледви Марта вхопила уздечку, а кінь вже гнав так, що їй аж духа заперло. Хоч Сидір свого коня смагав прутиком, ледви міг держатися коло неї.

Обоє вже щезли з очей старого чабана. Він все ще стояв на місци і наслухував. Тупіт втікаючих коней ставав щораз тихіший і затих.

— Старий осле! — забалакав до себе. — Старий дурню! Чи тобі не байдуже, якого мужа дівчук дістане? З Татарином чи з козаком, все будеш мамою. Нащо мені було пхати пальці між двері? Сам прищикнув собі пальці і тепер годі взад, годі вперед. Як би прокляті Татари тепер надійшли... До чорта! Я до тої пори хіба здужаю спіймати якого коня. Може й найліпшого Дусаєвого бігуна. Чого тут стояти і дожидати катів?

Сава вхопив під ліву паху свою кульбаку, в руку аркана і пустився в степ. Ледви уйшов кільканацять кроків, почув за собою тупіт кількох коней. Озирнувся, а то з улуса попри його леговище мчаться Татари Було їх шість під проводом Дусая. Вони не гадали, що котрого зі своїх гостей побачать тут. Дусай осадив коня і питав здивованим голосом:

— Ти тут?

— А деж би мав бути? — відповів Сава.

— Деж твій товариш і що то за коні пігнали туди?

Дусай показав у сторону побігу Марти з Сидором. Не знаючи, чи Татари вже знають, що Марта втікла, Сава відповів:

— То наші коні. Щось їх сполошило. Сидір пігнав за ними, щоби спіймати їх. Ми хотіли би відїхати.

— Так рано? — спитав Дусай.

— В ранішнім холоді найліпше їдеться. Чогож нам далі сидіти тут?

Дусай не знав, що про відповідь Сави думати. Се, що він казав, подобало на правду. Не злякала його поява Татарина, стояв перед ними спокійно, балакав безжурно.

— Такий хіба має чисту совість, — подумав Дусай. — Всеж таки треба справдити його слова.

Дусай звернувся до своїх товаришів і щось приказував їм по татарськи. Балакав таким діялектом, якого Сава не розумів. Три Татари відлучилися від Дусая і почвалали в сторону, в яку перед хвилею відїхав Сидір з Мартою. Вони гнали наосліп, бо ще було затемно, щоби добачити тропу збігців і йти за нею. Їх провідником міг бе бути тільки гомін копит. Та збігці відбігли вже задалеко, мягка земля і трава заглушували стукіт копит.

Три інші Татари з Дусаєм все ще стояли мовчки коло Сави. Саві тепер ніяково було в такім товаристві, і в такій хвили не почував себе добре. Він вгадував, що Дусай про втечу Марти ще нічого не знає. Як би знав, то так супокійно не стояв би тут.

— Та се не довго буде так, — подумав Сава. — Вже днів. Перша Татарка в гаремі Дусая розплющивши очи, побачить, що Марта щезла. Наробить крику. Заметушиться цілий улус. Що тоді скаже Дусай? Що тоді жде мене? Треба за всяку ціну вступитися їм з очей. Хоч би я не зараз піймав якого коня, то у високій траві і в бурянах степу якось зможу скритися. Може й взагалі пощастить мені втекти відси.

Щоби Татари не доміркувалися, в якій він скруті і як стурбований, став, як то звичайно робив, коли був з себе вдоволений, мурмотіти під носом якусь співанку. Закинув кульбаку на рамя. Не прощаючися з Татарами, неначе би цілком не думав покидати сих сторін, відійшов від них і незабаром щез у сумерку. Дусай все ще стояв на місци. Позирав за відходячим Савою, поки той не щез йому з очей.

Пірнувши в буряни, Сава озирнувся. Побачив, що татарські очи вже не досягнуть його. Тепер, хоч як йому тяжко було бігати власними ногами, він неначе той молодець пустився бігцем в сторону, відки до нього доходило пирхання коней. Неначе замовлений ним став дути вітер, саме від коней на нього. Ступаючи проти вітру, він, як той кіт, скрадався до коней. Перед ним заіржав кінь. Коли Сава підвівся і виринув з трави, щоби з руки випустити звій аркана, коні сполошилися і кинулись втікати. Та для одного було вже запізно. Його шия опинилася в аркані. Спійманий кінь ще втікав кількадесять кроків і за собою тягнув Саву, котрий аркана не випустив з руки. Та петля аркана натягненого тягаром такого хлопа як Сава, так стисла шию коня, що він здався. Сава вхопив його за гриву. В тій хвили далеко за собою почув різкий бабський крик і зараз завищав цілий бабський хор. Сава знав, що се значить.

— Татарки вже відкрили побіг Марти, — погадав. — І дусай, міркую, вже знає, що значить сей бабський вереск.

(Далі буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ҐЕНЕРАЛЬНІ ШТАБИ, ВОЄННІ АЛЯРМИ Й УКРАЇНСЬКА СПРАВА

(УП) В останніх часах вдарила большевицька й большевизуюча преса всього світа в алярм, що Західня Европа горячково підготовляється до збройної інтервенції проти совітського Союза. Майже щоденно можна вичитати в тій пресі сензаційні ревеляції про горячкову роботу в ріжних оружних заводах та про величезні транспорти зброї то раз на Далекий Схід, то знову до найближчих західних сусідів совітського Союза, як також про таємничі наради ріжних ґенеральних штабів чи то в Парижі, чи у Варшаві, або й у Букарешті і т. п. Подібні алярми появляються вже від кількох літ під весну. Ними покористуються большевики як засобом пропаганди внутрі совітського Союза, щоб змусити вже й так знищене та зморене ріжними експериментами населення до ще більших напружень у напрямі закріплення совітської влади.

Всежтаки сьогорічні алярми заслугують на більшу увагу як з огляду на міжнародні події так і теж на скрутне внутрішне положення в совітському Союзі й у Західній Европі. В порівнанню з минулими роками положення взагальному зовсім змінилось. Коли давніше Европа боялась нападу зі сторони большевиків, так сьогодня большевики бояться нападу зі сторони Европи.

На Далекому Сході ведеться оружна розправа між Японією та Китаєм без формального виповідження війни. Японці захопили в свої руки Манджурію, а щоби відтягнути увагу світової публичної опінії від тої справи, вони користуються тактичним маневром нападу на Шанґгай. Захоплення Манджурії вдаряє прямо в інтереси совітського Союза на Далекому Сході. Большевики, навчені досвідом 1904-05 років, ледви чи схочуть розпочинати воєнні кроки проти Японії. Вони держаться тактики вичікування та концентрації військ на своїх границях, щоб у рішаючому моменті могли протиставитись японському походови в Азію. Що цей момент прийде, це річ певна. Головнокомандуючий большевицькою армією, Ворошилов, відбув недавно інспекційну подорож по Далекому Сході. Штаб Блюхера скріплено новими старшинами з большевицького ґенерального штабу. До цього штабу приділено також бувшого большевицького військового аташе в Берліні, Путну, який за 5 літ свого побуту в Европі пильно слідкував за всіми найновішими здобутками воєнної штуки. Задержано рівнож у службі на Далекому Сході вояків червоної армії, що мали б тепер повернутися назад додому. Склад доповнено ще й новобранцями. Большевики здають собі також справу з того, що воєнна авантура на Сході може довести до певних комплікацій і на Заході. Тими міркуваннями пояснюються горячкові заходи большевиків заключити договори ненападів зі своїми західніми сусідами. По останнім звідомленням переговори ті станули на мертвій точці.

Воєнним алярмам та можливим комплікаціям спріяє теж і внутрішне положення в цілому світі. В совітському Союзі, не вважаючи на всякі офіціяльні запевнення і графічні картограми, пятилітка не вдалась так, як цього собі бажали большевики. Найбільшу гризоту завдає їм неможливість дати всьому населенню Союза середників поживи. Не треба рівнож забувати, що совітський Союз уявляє собою той великий котел, у якому все й усюди кипить, де частогусто вибухають ріжні повстання, про які хіба довідатись можна від утікачів зі Союза, а в ніякому разі з преси.

Не краще представляється для большевиків і справа в Західній Европі. Европейський пролетар перестав вже вірити в совітський рай та в можливість реалізації марксівсько-ленінських теорій. Це найкраще виказалось при останніх виборах президента в Німеччині, при яких комуністи не зуміли зібрати більше голосів, як при минулих парляментарних виборах, хоч здавалося, що обставини їм більше сприяли. Застрашування Европи, що вразі збройного конфлікту пролетаріят викличе світову революцію, перестали в Европі трактувати поважно. Цей факт змінив положення на некорисить большевиків, що вони бояться тепер нападу зі сторони Европи, а не навпаки, як це було давніше. Не знаходять теж послуху апелі до страйків, головно в оружних заводах та в транспорті. Робітники спокійно працюють дальше в заводах, транспорти зброї відходять реґулярно. І не дивниця. Кождий робітник хоче заробити. Коли перед ним стане ділема, чи він має ратувати совітський Союз, чи працювати, щоб з голоду не вмерти, то всякий вибере друге. Тимсамим надії на загальний страйк вразі вибуху війни стають чимраз менше реальними. Навіть такі трабанти всесвітнього пацифізму, як німецькі соціял-демократи, не дуже то склонні боронити совітський Союз як „остою" мира в Европі.

У звязку з тими воєнними алярмами та міжнародними напруженнями українська справа стає чимраз більше актуальною. Поволі починає собі промощувати дорогу переконання, що лише від становища цілого українського народу буде залежати вислід змагань між Сходом і Заходом.

Польща як протибольшевицька остоя не виправдала покладаних на неї надій. Ослаблена господарською кризою, комуністичною пропагандою та боротьбою з непольськими народами, існує вона в теперішних своїх границях лише завдяки попертю Франції та загальній міжнародній політичній конюнктурі. Її вже поволі перестають вважати рішаючим чинником у розвалі большевизму.

Не може бути протибольшевицьким тараном і численна, розкинена по всьому світі московська еміґрація. Це видно відразу по ставленню тієї еміґрації до подій на Далекому Сході. Всі її провідники виступають проти вмішування московської еміґрації в Европі в далеко-східній конфлікт, бо, мовляв, побіда Японії означає упадок російських впливів на Далекому Сході і нове ампутування єдиної неділимої, хочби навіть червоної, але всетаки Росії. Не інакше ставляться вони й до можливости війни на европейському континенті. Вониб хотіли повалення комунізму, але такого, щоб при цьому не потерпіла цілість великої Росії, щоб і дальше Москва була паном цілого Сходу. Самеж московське населення є занадто інертне, щоби могло з нутра повалити совітську владу.

Ми переживаємо тепер дуже критичний час, який нагадує нам яскраво період безпосередньо перед вибухом минулої світової війни. Він накладає на Українців, без огляду на їх походження й місце теперішнього побуту, важні обовязки. Наші дотеперішні визвольні змагання не увінчались успіхом в першу чергу тому, що світ знав замало про нас і нашу історію. Тому в даний мент ми мусимо скріпити нашу пропаґандивну роботу серед чужинців та впоїти в них, що лад в Европі залежить в першу чергу від створення Соборної Української Держави. Попри це мусить прийти в нас до концентрації наших внутрішних сил під національним стягом з максимальною державницькою програмою, бо тільки тоді стане Україна не обєктом розподілу, а субєктом у міжнародній політиці.

ВІДОЗВА
ДО ЗАМОРСЬКИХ БРАТІВ ЛЕМКІВ З СЕЛА РОПИЦІ РУСЬКОЇ, ГОРЛИЦЬКОГО ПОВІТУ.

Дорогі Браття!

Вам відомо, що наш український нарід, поневолений під Польщею, переживає страшні переслідування. Польська влада замикає наші школи, а закладає по наших селах польські. Розвязує наші товариства, як Читальні, Луги, Соколи, та заказує нам закладати нові. Не допускає наших дітей до вищих шкіл і до урядів, та переносить наших учителів з наших сіл далеко до польських, а до наших сіл приділює учителів Поляків. Діти наші підпадають польському вихованню, бо учителі польські стремлять до того, щоби з душ наших дітей викорінити любов до рідно-українського. Оттаке то діється на наших землях під Польщею. Багато паперу треба списати та багато часу витратити, щоби Вам переказати більше подібних справ.

Щоби оборонитись перед загладою, яка нам грозить, Ваші свідоміші брати у старім краю зорганізували українську кооперацію, яка обєднує цілий наш нарід, освідомлює його, закладає кооперативи, читальні, українські школи, та учить нас всіх, як маємо іти спільно до кращої цілі. Світло української кооперації розходиться по цілій нашій землі, — йде від села до села, — а люди наші радо кооперативзуються. **Світло тої кооперації дійшло і до нас на Лемківщину.** Освітлює нас Лемків та взиває, щоби й ми не зістали позаду, як також упоминає нас, що ми є частинкою великого українського народу. З охотою гуртуються наші Лемки та стають в ряди кооперації. **Вже заложених є на Лемківщині понад 30 кооператив та кільканацять читалень „Просвіти", які в деяких селах дуже гарно розвиваються.**

Дорогі Браття-Земляки! За добрим прикладом свідоміших одиниць поступило і наше село вперед. Не засідають вже до ради громадської Жиди, — визискувачі наші, як то бувало перед війною, але самі радимо над своїм майбутнім. І так — за спільною згодою заложили ми з кінцем 1927 року кооперативу, а за два роки пізніще читальню „Просвіта". Кооператива розвивається добре, але з меншим розмахом, як повинна розвиватися, бо крім склепу кооперативного є ще два приватні жидівські склепи. Жиди, як вороги нашої кооперативи, бунтують декотрих людей, змовляються з місцевими Поляками проти нас, та доносять поліції. Поліція радо інтересується доносами і тим всім, що є українське, та щораз то частіше переслідує нашу кооперативу, але і читальню. Трудно собі уявити, як важною є боротьба наша з тими галапасами, по стороні котрих стоїть не тільки поліція, але і ціла урядова Польща. Богато фактів, які свідчать про лиху і несправедливу поведінку Поляків з нашим народом, взиває нас тривожно, щоби ми не сиділи дармо та не дивилися на це спокійно. Тому то ми рішили не здаватися, але продовжувати свою кооперативно-освітню працю ще з більшим завзяттям. — Для чого ми задумали побудувати свій кооперативно - народний дім. Великою конечністю для нас є справа побудування народного дому, — поперше, що склеп Кооперативи і Читальня містяться в приватних домах і запасний зиск вичерпується через виплати чиншів, а друге, щоб в такім домі могли би ми помістити Кооперативу-Читальню та всі інші наші товариства. Словом, цей дім мав би стати для нас твердинею, де обєднувалися би всі, як також школою не тільки для нас, але і для дітей і внуків наших. Не можемо здаватися на учителів Поляків, щоби вони виховували наші діти, але мусимо старатися побудувати такий дім, щоби наші діти могли осягнути свою рідну освіту. Там будуть наші діти учитися і читати про свою матір Україну та дізнаються, чиї вони сини і за що закуті в неволі.

На побудування такого дому потреба більших фондів, а ми таких не маємо, та не можемо постаратися з причини матеріяльної кризи. Тому звертаємося до Вас, Дорогі Земляки з села Ропиці руської, в котрих ще не застигла національна свідомість та українська душа. Прийдіть нам з підмогою та поможіть нам у тяжкій боротьбі та скруті, щоби ми могли скорше вибудувати свій український кооперативно-народний дім. Для збірки можуть заложитися комітети по містах Америки, де живуть наші еміґранти-земляки. Зібрані гроші просимо відсилати впрост до краю на руки управи кооперативи „Лемко" в Ропиці руській, або на руки п. Петра Ропицького в Stillwater, N. Y., Box 292, котрий зібрані гроші перешле до управи вище згаданої кооперативи. Відсилаючи, зазначіть, що гроші є призначені на будову Народного Дому. Рівнож відсилайте виказ жертводавців, щоби їх імена записати в памятну книгу.

Просимо Вас, Дорогі Браття, хай отся наша відозва до Вас там за морем не буде пустим звуком. Виж знаєте добре, які тяжкі матеріяльні відносини Ваших братів у старім краю. Тому хай ніхто не відмовиться від пожертви на таку благородну і корисну ціль.

Відгукніться на нашу відозву і хай зі щирого українського серця, зі щедрої руки, як лепта вдовиці, поплинуть жертви до старого краю на будову кооперативно - народного дому в Ропиці руській, горлицького повіту.

Ваша пожертва стане для нас дорогою, тимбільше, що кождий Ваш запрацьований гріш буде цеглою до будови нашого дому.

Ропиця руська, 10/III, 1932.

За кооперативну управу, разом з Видiлом читальні „Просвіта":

Петро Желем, Василь Кулик, Іван Ропицький.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КОВТСВИЛ, ПА.

З життя громади.

Несподівано заїхав я в неділю, дня 3. квітня, до своїх краянів до Ковтсвил. Зайшов я до української церкви, про котру я дуже богато наслухався від своїх односельчан. І не жалую того, що прибув та приглянувся життю невеликої громади, де є гарна церква, а в ній у неділі повно народа, де є аматорський кружок, та „бейз бол тім", та школа танків.

Перед закінченням Служби Божої почув я тижневе розпорядження про школу, проби, а наостанку довідався, що має відбутися представлення „Мати наймичка".

Я хотів відїхати до Филаделфії, але краяни не пустили. Пхнули білет і кажуть іти на представлення. А я собі подумав: хто тут може грати представлення? Яж їх всіх знаю ще з Старого Краю! Але пішов, не говорячи нічого. Заслона підноситься і виходять в ролі Трофима А. Бокало, а в ролі Насті пані Катеринів, двоє старих, бездітних та богатих людей. Грали і бавили людей гарно. Ролю Федора віддав Василь Бейґа, а Домаху Анна Задорожна; грали гарно. В ролі Марини виступила пані Заплітна. Вона віддала свою ролю дуже добре; ціла саля аж заходилась від плачу. Ролю Марка грав п. А. Грецький. Це вже старий аматор і в неодній штуці вже виступав. Петра і Христю грали Іван і Анна Прейма і вивязалися зі своїх роль досить добре. Палажку грала Анна Ковальська, студентка вищої школи, і гарно віддала свою ролю. Гапку грала Ольга Прейма, вона так як вродилась до цеї ролі. Потапа грав Йосиф Даргун, також студент вищої школи. Те все, що я бачив в Ковствилю, як то гарно працюють на народній ниві мої краяни, зробило на мене дуже миле враження. Громада числом маленька, але духом і патріотизмом велика. Не можу поминути і місцевого пароха, котрий вложив у цю громаду всю свою енерґію і душу. Він не тільки активний між своїми, але бере активну участь і в американськім життю. Жаль тільки, що не бачив я краянів, що мають бизнеси, „політикою займаються", але їх я на гали не бачив. Зате бачив я церковних урядників, як заходилися і порядкували на галі, а також на сцені. Це Дмитро Слободзян, Мих. Маскула і Вас. Чарнецький, чесні громадяни і добрі народні робітники.

Краян.

БОФАЛО, Н. Й.

Слово Шевченка.

Спільними силами української Православної Громади і Громади при Укр. Амер. Домі, 205 Мілітери Ровд, відбулося в неділю, 3 квітня, в галі Українського Дому величане Шевченкове Свято. На свято зійшлося свідоме громадянство й заповнило галю по береги. В програму свята входили: Хор „Бандурист" укр. прав. церкви і школа тоїж церкви, під управою о. С. Мусійчука. Хор і школа вивязалась якнайкраще. В програму хору входили 12 пісень, а діти відограли представлення „Свято Шевченка" з піснями сольовими, хоровими та декламаціями. Найкраще в ролях вивязались Франко Шмігельський і Олена Коваль, які виступали в головних ролях. І за такий короткий час праці, який мав о. С. Мусійчук, бо всього сім тижнів, не можна було нічого ліпшого вимагати. З сольових точок програми піднесу сопранове сольо пані М. Мусійчук і дует з панною М. Долинявкою. Також гарно співала наша молода сопраністка, панна А. Офінович. Молодий скрипак, С. Боднар відограв гарно вязанку українських пісень, а пані И. Мовчанюк відспівала сольо. Вибилися декламаціями И. Приставська, В. Макогон і маленький І. Яблоньский. Добре оброблений і для всіх зрозумілий реферат про Шевченка виголосив о. Мусійчук. Гарне вступне і кінцеве слово виголосив гром. Гр. Видиш.

Це було гарне свято, яке відсвятковано торжественно двома громадами, котрі зрозуміли клич Шевченка „Обнімітесь брати мої".

В. Яблонський.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIANS PAY LOYAL TRIBUTE.

Meeting at St. Nicholas' Church Here to Honor One of Country's Great Men.

Although Ukraine is not an independent country, she has, as have other nations, her great statesmen, poets and heroes. Without a doubt Markian Shashkevich was one of the greatest men Ukraine knew. As the majority of Ukrainians living in Amsterdam came from the vicinity of the place of his birth, Pidlesha, they gathered last night in the parish hall of the St. Nicholas Ukrainian Greek Catholic church to pay tribute and homage to the man through whose efforts the Ukrainian language was spread among its people.

Shashkevich was born November 6, 1811, the son of Ukrainian priest. He, too, had the ambition to follow his father's vocation. After he attained priesthood he devoted his time not only to his regular work, but also to writing both prose and poetry in such a way that all could understand. Among his outstanding literary works are "Sons of Ukraine," "Star" and "Dniester Nymph." Because of his tireless and unceasing efforts to bring to his people the many phases of the Ukrainian language his health failed, and he died at the early age of 32. He was buried in the town where he preached his last sermon. Fifty-one years later, however, his remains were transferred to Lviw (Lemberg). His memory lingers in the mind of every Ukrainian, and no true Ukrainian will ever forget the deeds of Markian Shashkevich.

Last night's program consisted of a combination of songs and poems in his honor. The Ukrainian church choir, under the direction of S. Chupka, sang "Bozhe Velekie Yedeney," "Zapovit" with incidental solo by S. Kunicki, "Sevey Sokil," "Dumy Moie," "Na Voolecze Dudka Hraje" and "Shcze Ne Vmerla Ukraina," which were enthusiastically received by the audience. S. Kunicki rendered a bass solo, "Hetmane," with William Makarowsky, Harry Komer and William Yurkewicz accompanying him. Miss Olha Ziobrowski, soprano, Miss Libbie Hulick, alto, sang a duet entitled "Yah Lublu Devetesh." Both selections, if one were to judge by the applause, greatly pleased the listeners.

Among Shashkevich's poetical works are "Na Pidleski Hori", which was delightfully given by Harry Komer, and "Leha Dola," aptly recited by Miss Peretz. Included in the program were also other poems. Miss Sophia Hulik gave Lepkey's "Ne Zabyvaj" and Miss Libbie Hulik recited "Do Borotby z Vichneme Vorohame."

During the course of the evening the Rev. J. Shuchowsky gave an enjoyable and instructive talk on the life and deeds of Markian Shashkevich. After his speech a collection was taken, the proceeds of which will be used to help buy the mound on which Shashkevich's memorial now stands.

(Amsterdam Evening Recorder," April 11, 1932).

—o—

FINAL HIPPODROME SHOW PERFORMANCE HELD AT "Y."

Is Attended By Large Gathering — Cossack Festival Impresive.

The final performance of the Y.M.C.A. Hippodrome show, given Saturday night in the association building, was enjoyed by a large crowd. The persons in each act went through their routine in a manner that would have reflected credit upon professionals.

The Cossack festival proved to be the high spot of the evening. A large group of Ukrainian youths, assisted by a young woman, gave an impressive picture of native Ukrainian music and dances. The Cossack sword dance was particlarly well done. As the dancers with drawn swords went through the native Ukrainian dance, large bursts of applause filled the gymnasium.

The troupe was under the direction of Steven Romanovich, who was assisted by his Ukrainian Cossack orchestra. Four young men who did the sword dance were Thomas Chaharyn, Peter Ponkiw, Dimitrie Rapko and Steven Wecal. The young woman dancer was Miss Mary Borys, Steve Romanovich, Peter Kozak, William Karas, Peter Rogoze and Alex Barylick sang.

(The Woonsoket Call, April 4, 1932).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

УКРАЇНО, НЕНЬКО РІДНА!

Україно, Ненько рідна,
Чого так сумуєш?
Прийде хвиля ще весела,
Ще бенкет зготуєш!...

Пройде тее катування,
Впаде і не встане,
А воскресне Україна,
Напевно повстане!

Тоді гори всі озвуться,
І Дніпро загуде:
Буде слава, буде воля
І веселість буде.

І всі люди українські
Собі заспівають,
А погану ляцьку банду
До тюрми запхають.

І за кривду України
Суд ми розпічнемо
І засудим вражу банду,
Голову їй втнемо.

Терпіли ми досить довго;
Тепер Ляхам треба
У кайданах в темних мурах
Не бачити неба.

Вже не будеш нас давити
Ти, проклятий враже!
Як посидиш в темних льохах,
Тобі совість скаже,

Чи добре то безневинних
До тюрем саджати,
У голоді і холоді
Горя зазнавати.

Будеш тепер памятати
И дітей поучати,
Як невинних Українців
До тюрем саджати.

Ми вам цього не забудем,
Бо ми щирі люди:
За Вкраїну нашу милу
Всім вам горе буде!

Ми вам цього не забудем,
Поки жити будем,
А за рідну нашу Неньку
Все боротись будем!

Йосиф Сидор.

ЦВІТ РОЖІ.

Коли я на чорний шлях вступала,
Ішла на прогнання, в неволю,
Галузку я рожевих цвітів піднала,
Обчімхала і з собою забрала.

Була відірвана вона
Від пня і від землі святої,
Засуджена на лютий скін
Серед пустині степової.

Забрала я її і посадила
За фортом в полі, у пустині,
Здалека воду приносила
І пильно підливала що днини.

Принялась рожа і на весну
Зелене листя розпустила.
Ох, як же то була мені
Та деревина люба, мила!

Бувало нераз я поскочу
В зеленій тіни відпочати,
Положусь — а рожа тихо
Шепче щось мені, як мати.

Вона жаліласъ, що весна,
Сади цвитуть на Україні,
Вонаж сумує тут одна,
Посеред дикої пустині.

Несеться в степ листочків шум,
Немов далека пісня жалю:
Ні твоїх снів, ні твоїх дум
Нам не забути, Рідний Краю!

Анастасія Пісмічук.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Вечірка хору „Боян".

У суботу, 27 лютого, хор при українській греко-католицькій церкві „Боян" урядив забаву. На забаву було запрошено гостей позамісцевих і місцевих. Забава відбулася в Українськім Народнім Домі при смачній перекусці, яку приготовили пані Марія Борис, Анна Рейтар і Анна Мороз. Члени хору, їх приятелі й запрошені гості весело провели той вечер, лишаючи гарний примір на будуче, як повинні ми плекати любов між собою й у згоді дальше працювати та плекати українську пісню, нею гордитися, нею дорожити, мати користи особисті з душевної розривки.

Між присутніми були: Л. Ясінчук, В. Кедровський, І. Палажій з дружиною та інші. Тостмастером був п. Йосиф Кобрин, який вивязався зі своєї задачі дуже добре, не жалуючи слів, як патріотичних так і веселих, для піднесення духа в присутних.

Члени хору переплітали програму своїми веселими піснями, а председатель хору, п. Петро Кудрик, найбільше старався, щоб на столах було всього доволі та щоби всі були вдоволені. Хочеться згадати ще про милу несподіванку, зроблену членами хору для свого учителя п. В. Мельничука, доручаючи йому дарунок від хору за щиру працю. П. В. Мельничук подякував за дарунок, зазначуючи, що й надальше буде по змозі своїх сил працювати для добра бейонської громади. А коли по всіх українських громадах буде щира праця й дійсна любов, то прийде час, що ми, так як колись Чехи, поставимо Злучені наші хори з 1,500 співаків, бо на це ми вже маємо завдаток, коли злучени були околичні хори й вже співали поверх 300 співаків концерт в честь і память нашого незабутнього пророка України, Т. Шевченка, під орудою відомого нашого композитора п. М. Гайворонського.

Між іншими п. М. Пахолок закликав до збірки на Рідний Край, а присутні зложили: І. Палажій 5 дол., В. Мельничук 2 дол.; по 1 дол.: Н. Путас, М. Пахолок, С. Липа, К. Гриник, А. Рейтар, І. Бурбела, о. І. Захарко, Л. Ясінчук, В. Кедровський, П. Кудрик, Ф. Колодій, Й. Кобрин, П. Борис; по 50 цнт.: М. Пасічник, М. Білик, С. Задорецька, К. Лагоцька. Разом 22 дол. Цю суму передано до Обєднання для висилки до краю, а то 15 дол. на Рідну Школу а 7 дол. на „Просвіту".

Гість.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І НЕВІДОМА ІМПЕРІЯ.

(14)

Фон Гарбен щукав виходу з лапки, в яку вони несподівано попались. Перехилившись через край скелі, він побачив, що стрімка скеля йшла десь униз так далеко, що її спід ховався в темряві. Навіть у нього, звиклого до провалів та верховин, закрутилося в голові. Колиб слуга Кабула не тримав його міцно за ноги, то він напевно полетів би вниз головою.

Фон Гарбен взяв кілька камінців і кинув їх, щоб хоч по звуку виявити, яке глибоке те провалля. Але не почув ніякого звуку. Мабуть камінці падали на пісок, або на щось мягке. Вибираючи більший камінь, Кабула виґукнув здивовано: „Пане, дивіться, що тут таке!?" Фон Гарбен кинув камінь, який держав у руках, і звернувся до Кабули.

Тут він побачив, що на місці каменя світилася дірка в скелі. За тою скелею видно було широкі простори обланків. Фон Гарбен заглянув у дірку й побачив, що вона виходила на ріку, але була на величезній височині. Він і Кабула почали вибирати більше каміння, щоб розширити дірку, так, щоби нею пролізти. Каміння летіло вниз ріки, що звернуло уваґу чорних, які були на човні.

Коли вже дірка була така, що нею легко можна було пролізти, фон Гарбен побачив, що з боку дірки є розколина в скелі, по якій можна злізти вниз, спираючись ногами в одну стіну розколини, а плечима в другу. Як тільки чорні на ріці побачили, що з дірки в скелі виліз білий та чорний, вони зняли крик, що це скельний дiявол вирвався на волю.